

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.21 (3093) ●

● ЧАЦВЕР, 5 чэрвеня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

**Не згубіліся
на форуме
ў Еўропе**
Стар. 2

**Знічкі
Айчыны**
Стар. 3

**Даўняя гісторыя
на новы лад**
Развагі пасля прэм’еры
фарса-вадэвіля “Пінская
шляхта” ў Купалаўскім
тэатры Стар. 4

Шэсць стагоддзяў музыкі

Упершыню за 13-гадовую гісторыю існавання фестывалю камернай музыкі “Музы Нясвіжа” тэматыка традыцыйнай навукова-практычнай канферэнцыі прысвячалася развіццю нацыянальнага музычнага мастацтва

Вольга Шаляговіч

Як адзначыў народны артыст Беларусі, мастацкі кіраўнік калектыву “Нацыянальны канцэртны аркестр Беларусі” прафесар Міхаіл Фінберг, за ўсе фестывальныя гады “Музы Нясвіжа” не здрадзілі галоўнай традыцыі: тут заўсёды гучала толькі нацыянальная

беларуская музыка. Захавалася і традыцыя правядзення канферэнцый. “У гэтым годзе ў канферэнцыі “Шэсць стагоддзяў беларускай музыкі” прынялі ўдзел лепшыя музыказнаўцы краіны, прафесары, дактары навук. У сваіх дакладах яны расказалі пра шэсць стагоддзяў гісторыі беларускай музыкі”, — адзначыў Міхаіл Фінберг.

Падрыхтоўка канферэнцыі вялася амаль год. “Была выбрана вельмі складаная, глыбінная тэма. Каб сабраць неабходны матэрыял, давялося сур’эзна папрацаваць з літаратурай як у бібліятэках і архівах Беларусі, так і за яе межамі”, — падкрэсліў маэстра Фінберг.

У час першай часткі навукова-практычнай канферэнцыі

прэзентавана кніга кандыдата мастацтвазнаўства выкладчыцы Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Святлены Немагай “Жыццё і творчасць Міхала Клеафаса Агінскага ў каардынатах яго часу і культурнага асяроддзя”. Святлена — адзін з нямногіх спецыялістаў у Беларусі, якія займаюцца даследаваннем творчасці кампазітара.

Канцэрт у Нясвіжы. Дырыжор Валерый Сарока (на здымку — справа) і скрыпач Арцём Шышкоў на хвалях музыкі

ВЕСТКИ

Знаёмства пакінула ўражанне

Іван Іваноў

Прэзентацыя фотовыставы прайшла ў сталічным ДOME дружбы на беларуска-венесуэльскай вечарыне “Венесуэла далёкая і блізкая”

Аўтар фотаработ — Вольга Раўчэнка, работніца Гомельскага хімічнага завода, які супрацоўнічае з венесуэльскімі партнёрамі.

Як адзначыў Часовы Павераны ў справах Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Беларусі Амерыка Дыяс Нуньес, краіны актыўна развіваюць сувязі ва ўсіх сферах, у тым ліку і культурнай. Важным фактарам умацавання культурных кантактаў дыпламат лічыць стварэнне таварыства “Беларусь-Венесуэла”. Вечарына — першае мерапрыемства, праведзенае ва ўзаемадзейні з гэтым таварыствам. Сярод глядачоў было шмат венесуэльскай моладзі, якая вучыцца ў беларускіх навучальных установах.

Прыгажосць прыроды Венесуэлы, слаўтасці Каракаса ўдзельнікі сустрэчы змаглі ацаніць, паглядзеўшы відэафільм. На вечары гучала беларуская і венесуэльская музыка, беларускія народныя песні. Канцэрт падрыхтавалі настаўнікі і вучні СШ №11 Мінска.

Па словах Амерыка Дыяс Нуньеса, у гэтым годзе беларускіх глядачоў чакае нямала сустрэч з венесуэльскімі артыстамі. У праграме двухбаковага культурнага супрацоўніцтва запланаваны абмены творчымі калектывамі, канцэрты.

Ушанавалі памяць суайчынніка

Адам Мальдзіс

У Гайнаўцы на Беласточчыне адбылася ўрачыстасць. Удава Канстанціна Майсені Анастасія і міністр культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Матвейчук адкрылі на будынку музея мемарыяльную дошку з барэльефам (скульптар Аляксандр Зінкевіч) і тэкстам: “Майсеня Канстанцін Мікалаевіч. 15.08.1923 —

12.10.2006. Беларускі грамадскі дзеяч”. На цырымоніі прысутнічалі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Польшчы Павел Латушка, генеральны консул РБ у Беластоку Міхаіл Аляксейчык, старшыні Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Аляксандр Баршчэўскі (былы) і Ян Сычэўскі (цяперашні), прадстаўнікі мясцовых уладаў, дзе-

ячы культуры. Мітрафорны прагаерэй Міхал Негарэвіч асвяціў дошку.

Канстанцін Майсеня нарадзіўся ў вёсцы Вялікая Ліпа цяперашняга Нясвіжскага раёна. Пасля вайны пад яго наглядом былі ўзведзены на Беласточчыне будынак Беларускага ліцэя ў Бельску, звыш ста вясковых крамаў, якія сялянамі называліся “майсенёўкамі”. Але галоўная

справа жыцця дзеяча, уганараванага Кавалерскім крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы і прадстаўленага да медаля Францыска Скарыны, — задума і ўзвядзенне Беларускага музея ў Гайнаўцы, адзінай такой установы за межамі нашай краіны (пад адным дахам з музеем знаходзіцца таксама асяродак беларускай культуры, дзе ладзяцца выставы, праводзяцца конкурсы і фестыв-

валі). Дапамогу ў яго будаўніцтве аказвалі ўлады Беларусі, беларуская дыяспара ЗША і іншых краін. Мемарыяльная дошка таксама была зроблена ў Беларусі.

Перад прысутнымі, падчас урачыстасцяў, выступіў з беларускімі песнямі калектыў “Знічка” з Гайнаўскага ліцэя. У мясцовай Свята-Троіцкай царкве адслужылі малебен памяці Канстанціна Майсені.

Не згубіліся на форуме ў Еўропе

Ірына Трафімчук

На 53-м міжнародным кніжным кірмашы, які праходзіў у Варшаве, адбылася прэзентацыя беларускай экспазіцыі. Усяго ў кірмашы ўдзельнічала больш за 10 выдавецтваў з Беларусі. Сваю прадукцыю, якая выклікала шырокую цікавасць у наведвальнікаў экспазіцыі, а таксама ў спецыялістаў з іншых краін, прадставілі, у прыватнасці, выдавецтвы “Беларусь”, “Беларуская энцыклапедыя”, “Мастацкая літаратура” і “Народная асвета”.

У прэзентацыі прынялі ўдзел Пасол Беларусі ў Польшчы Павел Латушка, выдаўцы з іншых дзяржаў, прадстаўнікі таварыства “Польшча-Беларусь”, выкладчыкі польскіх вуні наведвальнікі выставы. Святоч-

ную атмасферу стварыў вакальны ансамбль беларускай нацыянальнай супольнасці “Каласкі” з Беластока. Павел Латушка адзначыў, што ўдзел кнігавыдаўцоў у варшаўскім форуме дае магчымасці для шырэшага распаўсюджвання кніг і літаратуры ў Польшчы і Еўропе. “Падчас прэзентацыі адбыліся перамовы паміж выдавецтвамі з Беларусі і Польшчы аб магчымым супрацоўніцтве ў выданні дзіцячых кніг. Акрамя таго, прадстаўнікі беларускай нацыянальнай супольнасці ў Польшчы маюць магчымасць азнаёміцца з сучаснай беларускай літаратурай і новымі кнігамі”, — сказаў кіраўнік дыплісіі.

На выставе былі шырока прадстаўлены кнігі і альбомы, прысвечаныя перыяду сумеснай гісторыі Беларусі і Польшчы (Вялікае княства Літоўскае, Рэч Паспалітая), а таксама гісторыка-культурным аб’ектам. “Удзел Беларусі ў выставах, пра-

Кнігі з Беларусі — на любы густ

ходзячых у Польшчы, стварае спрыяльныя ўмовы для развіцця партнёрскіх двухбаковых адносін сёння і ў будучыні”, — адзначыў Павел Латушка.

У 53-м Варшаўскім міжнародным кніжным кірмашы-выставе

ўдзельнічалі каля 600 выдавецтваў з 29 краін свету. У аўтарскіх сустрэчах з чытачамі прынялі ўдзел больш за 200 пісьменнікаў. Гэты кніжны кірмаш з’яўляецца адным з самых буйных выдавецкіх форумаў у Еўропе.

У знак дружбы, загартаванай у баях

Стэла, што ўвекавечвае доблесць воінаў-казахстанцаў, загінуўшых на тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, урачыста адкрыта ў Мінску

Паліна Пашкоўская

Ураджэнцы Казахстана з жыхарамі іншых саюзных рэспублік прымалі актыўны ўдзел у баях за Беларусь. “У складзе Заходняй асобай ваеннай акругі яны прынялі на сябе ўдар гітлераўскай ваеннай машыны, удзельнічалі ў абароне Брэсцкай крэпасці. Многія ўліліся ў партызанскі рух”, —

сказаў на цырымоніі адкрыцця стэлы намеснік прэм’ер-міністра Беларусі Іван Бамбіза. Амаль 70 воінаў-казахстанцаў, якія змагаліся ў складзе розных злучэнняў і часцей Чырвонай Арміі, у партызанскіх атрадах, за подзвігі, здзейсненыя ў баях за Беларусь, былі ўдастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза.

У Беларусі ніколі не забывалі

пра ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны. Тысячы абеліскаў захоўваюць памяць аб тых, хто не вярнуўся тады дамоў. “Упэўнены, што на такім трывалым фундаменце, як агульная гераічная гісторыя, беларуска-казахстанскія адносіны будуць і далей развівацца ў духу ўзаемаразумення і павагі”, — адзначыў Іван Бамбіза, акцэнтуючы ўвагу на

тым, што адкрытая стэла — гэта яшчэ і знак дружбы паміж народамі Беларусі і Казахстана.

У адкрыцці памятнага знака таксама прынялі ўдзел намеснік прэм’ер-міністра Казахстана Умірзак Шукееў, супрацоўнікі дыпламатычнай місіі Рэспублікі Казахстан, прадстаўнікі ветэранскіх і маладзёжных арганізацый.

“Міасін” — гэта значыць “Разам”

Выйшаў першы нумар першай армянскай газеты ў Беларусі

Адам Мальдзіс, Галіна Івуць

Мэту свайго выдання рэдкалегія газеты тлумачыць у перадавым артыкуле так: “Армянская абшчына на беларускай зямлі існуе з даўняга часу. Жывучы бок каля боку, два хрысціянскія народы ўзбагацілі адзін другога і сёння з’яўляюцца ўзорам цеснай дружбы і талерантнасці на ўсёй постсавецкай прасторы... І не выпадкова ў нас, у беларускіх армян, узнікла патрэба выдаваць нацыянальную газету і назваць яе “Міасін”, што значыць “Разам”.

Прывітання ў першы нумар газеты прыслалі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Арменіі ў Рэспубліцы Беларусь Алег Есяян, рэдактары армянскіх газет і часопісаў ў Маскве, Санкт-Пецярбургу, Рызе і Калуге.

У артыкуле “Беларусь — Ар-

менія: галасы душы” дэкан архітэктурнага факультэта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта прафесар Армен Сардараў (дарэчы, аўтар газеты “Голас Радзімы”) дзеліцца сваімі разважанямі пра агульнасць гістарычных лёсаў абод-

Ян Маджарскі, які стварыў мануфактуру па вырабу слупчкіх паясоў. Артыкул А. Сардарава дапаўняе матэрыял дырэктара нядзельнай армянскай школы ў Мінску Раісы Агванян. Яна нагад-

асветніцкае таварыства “Айастан” было зарэгістравана ў 1992 годзе, а пры ім створаны і дзейнічае Савет ветэранаў. Да мінскага дадаліся яшчэ тры армянскія таварыствы — у Бабруйску, Гродне і Магілёве. З 1990 года дзейнічае нядзельная школа па вывучэнні армянскай мовы і гісторыі, у якой цяпер каля 70 выхаванцаў ва ўзросце ад 5 да 17 год. Асаблівай папулярнасцю сярод вучняў карыстаецца завуч — “чалавек энцыклапедычных ведаў”, кандыдат педагагічных навук

Туджар Бараян. Ён пашырае любоў да класічнай музыкі і жывапісу. Кожны яго ўрок — гэта імправізацыя, жывыя зносіны з дзецьмі.

Асабліва каштоўнасць “Айастана” — людзі. Газета знаёміць з некаторымі сябрамі армянскай супольнасці. Гэта — картограф па адукацыі, мастак у душы Рубен Атаян, які малюе

Сябруюць універсітэты

Уладзімір Мікалаеў

Мемарандум аб супрацоўніцтве паміж Беларускім дзяржаўным універсітэтам і Універсітэтам горада Прэторыя (Паўднёвая Афрыка) падпісалі ў Мінску рэктары дзвюх вышэйшых навучальных устаноў — Васіль Стражаў і Кейлі Пісторыус.

Бакі пацвердзілі жаданне развіваць двухбаковыя кантакты ў навуковай, адукацыйнай і тэхналагічнай сферах. У адпаведнасці з мемарандумам, дзеянне якога разлічана на пяць гадоў, будзе ісці абмен студэнтамі, прафесарска-выкладчыцкімі кадрамі, навукавай і адукацыйнай літаратурай. Прадугледжана стварэнне сумесных праграм і праектаў, арганізацыя семінараў, канферэнцый і сімпозіумаў.

У госці — па-суседску

Міністэрства замежных спраў Беларусі выдзела работу па падрыхтоўцы двухбаковых міжурадавых пагадненняў з Латвіяй, Літвой і Польшчай аб узаемных паездках жыхароў прыгранічных тэрыторый.

Як паведаміў начальнік консульскага ўпраўлення Міністэрства замежных спраў Андрэй Гіро, праектамі пагадненняў прадугледжваецца выдача дазвалаў (віз) на наведванне сумежных прыгранічных тэрыторый для сустрэчы з блізкімі сваякамі, удзелу ў культурных мерапрыемствах, рэлігійных абрадах і інш. Пры гэтым у праектах агаворваецца, што такія паездкі не будуць звязаны з ажыццяўленнем працоўнай або прадпрымальніцкай дзейнасці. Жыхары прыгранічных тэрыторый змогуць карыстацца спрощанымі пунктамі пропуску.

вух народаў. На яго думку, надзею і веру гэтым народам дапамагалі і дапамагаюць несці вялікія асветнікі Месроп Маштоц і Францыск Скарына. На беларускай зямлі працягнуў традыцыю армянскага золататкання

вае,

што ў гады Вялікай Айчыннай вайны звыш тысячы армян і сярод іх каля 60 камандзіраў змагаліся з фашызмам у партызанскіх атрадах і брыгадах на беларускай зямлі.

У падборцы інфармацыі “Станаўленне” згадваецца, што Мінскае гарадское армянскае культурна-

“Міасін” выходзіць раз у месяц на васьмі старонках. З гэтым выданнем можна пазнаёміцца, падпісаўшыся на яго або знайшоўшы на сайце www.miasin.by

Цікавы факт: у 1930-я гады ў Браславе было арганізавана павятовае аддзяленне краязнаўчага таварыства. Браслаўскія краязнаўцы ініцыявалі выданне серыі паштовак з відамі роднага горада, яго ваколіц. Асновай паслужылі фотаздымкі мясцовага майстра Адольфа Бейнаровіча. Да нашага часу дайшлі 16 паштовак. Вядомы іх агульны наклад — 2500 экзэмпляраў.

Браслаў. Від Замкавай гары. 1920 г.

Знічкі Яўчынны

Алесь Карлюкевіч

Варта заўважыць, што ў гісторыка-краязнаўчай літаратуры захавалася нямала крыніц, узнаўляючых памяць пра падзеі на Браслаўшчыне. Адна, ці не самая важкая, работа належыць пяру таленавітага даследчыка Ота Хедэмана: “Гісторыя Браслаўскага павета”. Нарадзіўся гісторык, краязнаўца 29 сакавіка 1887 года на тэрыторыі Рэчыцкага павета Мінскай губерні. Чаму прозвішча такое дзіўнае, “не зусім” беларускае? Бацька Ота, якога звалі Магнус Ян, паходжаннем з дацкіх немцаў, прыехаў на Палессе займацца меліярацыяй. Маці — полька, паходжаннем з Прыдзвіння. З 1922 года Ота Хедэман працуе настаўнікам у Браслаўскай пачатковай школе. Ідэя кнігі пра родны горад, увогуле Браслаўшчыну ўзнікла ў педагога пад час урокаў гісторыі. І перш чым пабачыла свет (у 1930 годзе) даследаванне “Гісторыя Браслаўскага павета”, даследчыку спатрэбілася нямала дзён правесці ў віленскіх архівах, бібліятэках, вывучыць многія царкоўныя, прыватныя зборы дакументаў, выслухаць многіх людзей, якія былі сведкамі тых ці іншых падзей. У 1934 г. пабачыла свет новая кніга О. Хедэмана — “Дзісна і Друя — магдэбургскія гарады”. Былі і іншыя кнігі браслаўскага краязнаўца: “Даўнія пушчы і воды”, “Граф Мануцы”, “Школа Вальяр’янаўская Лужкоўскіх піяраў”, “Завяшчаны браслаўска-дзісенскія XVII–XVIII ст. як гістарычныя дакументы”. У апошнія гады жыцця (памёр Хедэман у 1937 г.) краязнаўца рупіўся над двухтомнай працай “Белаежская пушча”, якая засталася, на вялікі жаль, незавершанай. Творчая спадчына таленавітага гісторыка, несумненна, патрабуе сучаснага ўзнаўлення.

Браслаў. Возера Навяты і Замкавая гара. 1920 г.

Браслаў. Будынак адміністрацыі. 1930 г.

Браслаў. Від на горад з возера. 1920 г.

Браслаў. Прыстань. 1920 г.

ня. Будзем спадзявацца, што такі час яшчэ надыйдзе. Браслаў, Відзы, Відзы-Лаўчынскія, Дрысвяты, Друя, Опса, Іказнь... Гэтыя і іншыя вялікія і малыя паселішчы Браслаўскай старонкі — радзіма многіх адметных персанажаў айчынай гісторыі. У Друі зрабіў першыя крокі вядомы ў 1920–1930-я гады спявак Юзаф Нарушэвіч, якога чулі і сцены Міланскай “Ла Скалы”. Родам з Стаўрова — мастак Пётра Сергіевіч. Дарэчы, у народнага паэта Беларусі Максіма Танка ёсць верш “Перад партрэтамі Пятра Сергіевіча”: “Партрэты Сергіевіча —/Мае сябры жывыя,/ Заўсёды гутараць/ Са мной аб перажытым./ Дзе ўбачыш ты насы/ Класічныя такія,/ Што за вярсту/ Пах чуюць акавіты!” Канешне ж, гэтыя радкі нарадзіліся зусім невыпадкова. Максім Танк і Пётра Сергіевіч былі вядомыя яшчэ ў няпростыя

1930-я, калі Заходняя Беларусь знаходзілася пад уладай Польшчы. Выразная характарыстыка жыццёвага і творчага шляху мастака — у яго “Аўтабіяграфіі”: “Даваенныя спробы маіх кампазіцый былі на тэмы вясны, каханьня, свята і працы ў вёсцы. Цікавілі гістарычныя асобы: князь Усяслаў Полацкі, Каліноўскі... Другая сусветная вайна зрабіла вялікі пералом у віленскім грамадстве. Першае — нястача прадуктаў з прыходам нямецкіх фашыстаў у Вільню. Другое — замерла культурнае жыццё горада. Не маючы чаго есці, я выехаў у родную вёску Стаўрова і там маляваў сяджан за жыта і сала, маляваў партрэты і для сябе, пайбіраў тыпаж, а таксама пайзажы. Перажыў на вёсцы вялікую народную трагедыю. У навакольных лясах арганізаваліся партызаны з савецкіх салдат, уцекачоў з нямецкага палону. Шмат

далучылася да іх моладзі з нашых вёсак. Захопнікі-немцы ў 1942 годзе кінулі вялікае войска і паліцыю, акружылі лясы і пабілі бязлітасна шмат нявіннага народу, палячы жывцом у замкнёных гумнах і хатах цэлыя вёскі. 75 чалавек рознага веку (і дзяцей!) забілі з нашай вёскі. Клаў у магілу сваіх землякоў. Хавалі без труны, клалі ў супольную магілу...”

Браслаўшчына — радзіма пісьменніка і публіцыста, дзяржаўнага дзеяча Савелія Паўлава, вядомага педагога Флора Манцэвіча (быў карэспандэнтам “Нашай нівы”), мастака Віктара Жаўняровіча (адзін з абразоў яго работы знаходзіцца ў Ватыкане). У мястэчку Друя нарадзіўся ў 1874 годзе вядомы савецкі гісторык, член-карэспандэнт Акадэміі навук СССР Уладзімір Мікалаевіч Беняшэвіч. Пасля заканчэння юрыдычнага факультэта Пецябургскага ўніверсітэта слухаў лекцыі ў Берлінскім, Лейпцыгскім, Гейдэльбергскім універсітэтах. Вывучаў грэчаскія рукапісы юрыдычнага характару, армянскія, грузінскія летапісы. У 1908–1913 гадах рэдагаваў часопіс “Обозрение трудов по славяноведению”. Навуковыя здабыткі нашага земляка адзначаны звання-

Браслаў. Пачатак XX ст.

мі ганаровага доктара права Афінскага нацыянальнага ўніверсітэта, члена-карэспандэнта Баварскай АН у Мюнхене, Прускай АН у Берліне, Страсбургскай АН. За “шпіёнскую дзейнасць” Уладзіміра Мікалаевіча арыштавалі і расстралялі ў студзені 1938 года на Левашоўскіх могілках паблізу Ленінграда. Дарэчы, за жыццё славу таго, вядомага ва ўсім свеце гісторыка ўступіўся нават Альберт Эйнштэйн. Ён пісаў народнаму камісару Анатолю Луначарскаму: “...Нядаўна вядомы навуковец Уладзімір Беняшэвіч з Ленінграда быў асуджаны да высылкі. Гэтага пакарання згаданы навуковец, на думку нашых навукоўцаў, знаёмых з акалічнасцямі гэтай справы, не заслужыў. Мясцова вядомы навуковец Уладзімір Беняшэвіч па чыста навуковых матывах, ужо хадайнічала наконт яго памілавання, але безвынікова, таму я зноў спрабую

дабіцца яго памілавання неафіцыйным шляхам. Гэта няшчасце напаткала сп. Беняшэвіча таму, што ён у мэтах атрымання навуковага матэрыялу падтрымліваў стасункі з адным прэлатам у Ватыкане...” Але і гэты зварот геніяльнага фізіка не дапамог. ...Відаць, у прыватных зборах многіх кнігалюбаў сярэдняга веку захоўваецца двухтомнік “Каменны пояс”. Выдадзены масавым накладам (і не аднойчы!), гэты раман належыць пяру гістарычнага пісьменніка Яўгена Аляксандравіча Фёдарова. Ён таксама — з Браслаўшчыны, нарадзіўся ў Відзах 15 студзеня 1897 года. Такія вось у браслаўчан землякі! І мы згадалі толькі некаторых знакамітасцяў прыгожай на прыроду і багатай на гісторыю Браслаўскай старонкі.

© В поісках утраченнаго Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

Даўняя гісторыя на новы лад

Развагі пасля прэм'еры фарса-вадэвіля “Пінская шляхта” ў Купалаўскім тэатры

Іван Ждановіч

Сапраўднае мастацтва — заўсёды выклік састарэлым догмам. Часам смела, крэатыўна абыходзячыся з хрэстаматычным тэкстам, рызыкуе і вядомы сваімі эксперыментамі Мікалай Пінігін, які паставіў “Пінскую шляхту” ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы. Прэм'ера бліскуча прайшла ў канцы мая. У даўнім тэксце рэжысёр адкрывае як актуальны, так і пазачасавы падтэкст. Ён зрабіў сцэнічную дзею жывой, сцэбнай, як кажа моладзь, і адначасова шматзначнай, нават філасафічнай. Каманда, працуючы над юбілейным (да 200-х угодкаў драматурга Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча) тэатральным праектам, здолела ў даўняй гісторыі заняпаду грамадскай маралі, смешнай і драматычнай адначасова, знайсці балявыя кропкі сучаснасці. Таму і перарываецца часта акцёрская ігра — вясёлая, раскаваная, з мноствам жартаў, песень і прыпевак — смехам і ўзрыўнымі апладысмантамі глядачоў. Сцэна і зала вібраюць ва ўнісон, і гэта — поспех.

Што ж паказваюць купалаўцы за знешняй напышлівасцю пінскіх шляхціцаў, за канфліктамі класавым і сацыяльным? Усхваляюць магутную сілу любові, якая над усім валадарыць, і нават ворагаў прымушае ўрэшце прымірыцца. У кактэйлі сцэнічных эмоцый, аднак, намешана шмат скапнасці, хітрасці, нездаровай фанабэрыі і нянавісці, якой знішчаецца сама аснова жыцця. Можна выразна разгледзець і

Сцэна са спектакля “Пінская шляхта”

вялікі боль-разлад ці, як цяпер кажуць, раздрай і ў душах, і ў думках людзей. Асабліва калі глядзець на сюжэтную спрэчку персанажаў Івана Цюхай-Ліпскага і Ціхона Пратасавіцкага з пазіцыяў таго часу. Не сакрэт жа: да адмены ў Расійскай імперыі прыгоннага права (1861 год) шляхціц і мужык займалі ў сацыяльнай іерархіі розныя месцы. Таму і была дужа моцнай абразы: назваць шляхціца мужыком. Прынізіць яго чалавечую годнасць. Што камічным падаецца нам сёння,

было для збыднелых шляхціцаў, па сутнасці, пытаннем жыцця і смерці. Ад страху ўсё страціць — іх вялікае жаданне выглядаць больш моцнымі, больш заможнымі, больш разумнымі, чым тое часам было на самай справе. Ад страху і хітруюць, і маняць, і б'юцца...

Смешна, вядома ж, не тое, што людзі жадаюць выглядаць лепшымі. А што не здольныя (у сілу розных прычын) пацвярджаць заяўленую годнасць: здабыткамі, высакароднымі ўчынкамі, урэш-

це, нават таўшчынёй кашалыка. Красамоўная дэталёва са спектакля — абутак Цюхай-Ліпскага: адна нага яго ў лапці, а другая — у шляхецкім чаравіку. І прыметаў такой раздвоенасці, а значыць і слабасці людской, шмат у афармленні сцэны, строях шляхты, нават у жывой мове-трасянцы. А калі няма душэўнае моцы ў грамадзянах — ці ж будзе моцнаю дзяржава?

Дарэчы, вельмі сімвалічна, з пранікненнем у глыбінную сутнасць канфлікту, глядзяцца фі-

нальныя сцэны вялікай шляхецкай бойкі. Пры гэтым з хлопцаў і мужчынаў злітаюць спачатку пацёртыя шляхецкія абноскі — і яны махаюць каламі толькі ў палатняных штанах ды сарочках. Эх, як неўтаймоўна прэ дзікая, мужыцкая, ці, як у тых часы казалі на польскі лад, хамская натура! А далей, праз красамоўную паўзу (азарэнне? гістарычная памяць?) шляхціцы знімаюць і сарочки. Быццам зрываюць з сябе, у жаданні паглыбіцца да ўласнае сутнасці, слой “душэўнай каросты”. І аказваецца: у кожнага з іх, бліжэй да сэрца, прыхаваны старажытныя, шоўкам і золатам вышываныя штандары і гербы, з якімі, пэўна, баранілі свой гонар і Радзіму іх продкі. Шляхціцы асцярожна разгортваюць рэліквіі, прымацоўваюць на дрэўкі з калоў, якімі нядаўна дубасілі адзін аднаго — і велічна, з годнасцю падымаюць над галавамі. Як святыні.

Вось такі акорд чалавечнасці, высакародства гучыць у канцы спектакля. Некаторыя глядачы і тэатральныя крытыкі, як мне падаецца, успрынялі гэта як прыгожую рэжысёрскую мару: падобных акцэнтаў у тэксце Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, вядома ж, няма. Як і васьм гэтах няпростых пытанняў: ці здольныя мы, у адрозненне ад герояў “Пінскай шляхты”, ачышчацца ад старога і наноснага ў імя будучыні? І што каштоўнага кожны з нас мае за душою? Пытанні такіх у тэксце п'есы няма — аднак, паглядзеўшы спектакль, хочацца пашукаць на іх адказы...

Аднавілі старажытнасць

У Полацку адкрыты сезон фестывалю

Мікола Хромаў

На гэты раз у гістарычнай частцы горада тэатралізаванае прадстаўленне арганізаваў тэатр гістарычнага касцюма “Полацкі звяз” пры падтрымцы Полацкага гарвыканкама. Такі фестываль на Віцебшчыне прайшоў упершыню і адкрыў шэраг святочных мерапрыемстваў, прымеркаваных да 1146-й гадавіны згадвання Полацка ў старажытных летапісах. Культурна-адукацыйны фестываль стала інсцэніроўка атакі войскамі Тэўтонскага ордэна ў 1386 годзе — фарсіраванне ракі Палаты і штурм замка на гары з выкарыстаннем старажытных асідных прылад.

Макет замка, створаны вучнямі мясцовага прафтэхвучылішча будаўнікоў, быў устаноўлены прыкладна на тым жа месцы, дзе больш за шэсць стагоддзяў назад знаходзіўся замак сапраўдны. У штурме ўдзельнічала каля 150 рыцараў

Традыцыі рыцарства ажываюць на фестывалю

прыкладна з трыццаці клубаў гістарычнай рэканструкцыі, якіх запрасілі з розных гарадоў Беларусі.

У праграму свята ўвайшлі турніры рыцараў і лучнікаў, бургурты, славянскія адзінаборствы і ігрышчы, майстар-класы па сярэднявечных танцах, выступленні менестрэляў. Сваё

майстэрства паказалі таксама рамеснікі: кавалі, ганчары, бондары, збройнікі, ткачы, ювеліры, вырабы якіх можна было набыць на кірмашы.

На свяце выступалі выканаўцы сярэднявечнай музыкі — групы “Стары Ольса”, “Osimira”, “Guda”, “На скрыжаваннях”, “Перекресток”, “Княжыч”.

На памежжы трох краін

Таццяна Шур

Гомельскі паэт і празаік Юры Фатнеў удастоены Міжнароднай літаратурнай прэміі імя старажытнарускага песнятворца Баяна.

Гэтую ўзнагароду ён атрымаў па выніках XXIII Міжрэгіянальнага свята славянскай пісьменнасці і культуры “На зямлі Баяна”, які праходзіў у горадзе Трубчэўску Бранскай вобласці. Прэмія прысуджана за ўмацаванне творчых сувязяў паміж пісьменнікамі прыгранічных рэгіёнаў Беларусі

і Расіі. Гомельскі пісьменнік высока ацэньвае ў сваёй творчасці прыгажосць Бранскай зямлі, а таксама прыгранічных рэгіёнаў. У 2008 годзе запланаваны выхад яго новай кнігі, прысвечанай Браншчыне. На гэты раз у творчым форуме прымалі ўдзел і іншыя гомельскія майстры слова. Паэтэса Ніна Шклярава на свяце адзначана спецыяльнай літаратурнай прэміяй імя Мікалая Мельнікава. Увогуле Міжрэгіянальнае свята сабрала творчыя калектывы, а таксама пісьменнікаў з прыгранічных рэгіёнаў Беларусі, Расіі і Украіны.

Жывыя кветкі і сімпатыі глядачоў

Аўтарскія работы беларускіх дызайнераў Наталлі Івашкевіч і Кацярыны Палатнюк упершыню былі прадстаўлены на міжнародным фларыстычным конкурсе “Кветкавае адзенне-2008”. Ён праходзіў на дзесятым юбілейным Бале кветак у Талінскім гарадскім холе. Конкурсная работа Кацярыны Палатнюк па выніках электроннага галасавання сярод

5-тысячнай аўдыторыі заваявала прыз глядацкіх сімпатыяў. У грандыёзнай шоу-праграме, якая спалучала музыку, фантазію, прыгажосць і моду, 16 дызайнераў-фларыстаў з розных краін паказалі адзенне з жывых кветак. Штогод у Балі кветак прымаюць удзел дызайнеры-фларысты міжнароднага ўзроўню, вядомыя музыканты і мадэльеры.